

Gensidig afhængig oprindelse (pratitya-samutpada) – eller: Årsagskædens 12 led (nidana)

På billedet ses de 6 verdener afbildet med symboler for de 3 lidenskaber begær, vrede og uvidenhed inde i midten, som er årsagen til disse verdener (en slange, en hane og en gris). Det er tilknytningens – og identifikationernes djævel, *Mara*, som fastholder Livs-hjulet, mens den frigjorte Buddha står udenfor til venstre. På andre billeder ses et paradys ligeledes udenfor hjulet. Faktisk synes der kun at være 5 verdener, idet de 2 slags gude-regioner bekrieger hinanden over rammen mellem deres riger. På hjulets rand er 12 billeder, som viser symboler for gensidig afhængig oprindelse (sanskrit: **pratitya-samutpada**). På næste side findes en liste med beskrivelse af dem.

På kanten af Livshjulet nederst til højre ses symbolet for *avidya*, uvidenhed eller ubevidsthed, som føles som forvirring, i form af et billede af en blind kvinde med en stav i hånden. Herefter følger modsat urets retning de øvrige billeder:

Begreb:

- 1 Ukendskab (*avidya*) (uvidenhed)
- 2 Vaner (*samskaras*) (bl. a. lidenskaber, erfaringer, vaner og talenter)
- 3 Bevidsthed (*vidjnana*)
- 4 Bevidst om en selv & andre / andet (*namarupa*)
- 5 6 sanser evner (*sadayatana*)
- 6 Kontakt (mellem sans & sansegenstande =) sansning (*sparsa*)
- 7 Følelse (behag, ubehag, neutral) (*vedana*)
- 8 Trang (tørst) (*trishna*)
- 9 Tilknytning (afhængighed) (*upadana*)
- 10 Tilblivelse (mønstredannelse - liv) (*bhava*)
- 11 Fødsel (*djati*)
- 12 Alderdom & død (*djara-marana*)

Billede:

- Blind kvinde
- Pottemager
- Abe
- Menneske i båd
- Tomt hus med mange vinduer
- Par kysser hinanden
- Pil i øjet
- Øldrikker
- Abe plukker frugt
- Gravid kvinde
- Barnefødsel
- Lig (bæres på en bære)

Fra fødsel opstår sygdom, alderdom og død; sorg, jammer, smerte, modløshed og fortvivlelse. Sådan er oprindelsen til hele denne ophobning af ulykke. Der er lidelse ved lidelse (*smerte*), lidelse ved forandring og lidelse ved sammensathed (også kaldet 'eksistentiel lidelse' - det at være sammensat medfører klyngen til sin identitet). Det er lidelse at blive adskilt fra det, man holder af, ikke at få det, man ønsker, og at få det, man ikke vil have. Kort sagt vil al tilknytning til enhver af de 5 skandha'er indebære lidelse. (se siden: *De 5 skandha'er*)

Den grundlæggende uvidenhed sætter denne kædereaktion i gang, og når først den er sat i bevægelse, kører den videre af sig selv som et hjul, der triller ned ad bakken. Derfor kaldes hele denne symbolske sammensætning for Livshjulet.

Læs mere i artiklen: *Hvad er en oplevelse?*

Lama Olaf Høyer
November 2016.